

Вступ

Розлад аутистичного спектру (РАС) включає групу розладів розвитку, які впливають на спілкування, соціальну взаємодію та поведінку. Захворювання починається у ранньому дитинстві та продовжується протягом усього життя. РАС у дітей зазвичай не минає з віком.

РАС по-різному впливає на кожну дитину. Деякі діти з РАС мають інтелектуальні характеристики вище середнього. Інші мають тяжку розумову відсталість. Деякі діти можуть займатися більшістю видів діяльності або навчитися їх виконувати. Інші потребують значної допомоги.

Які причини?

Точна причина цього захворювання невідома. Більшість експертів вважають, що РАС викликана генами, які передаються через сім'ю.

Що підвищує ризик?

Це захворювання частіше розвивається у дітей, які:

- Є чоловічої статі.
- Мають у сімейному анамнезі це захворювання.
- Народилися на терміні до 26 тижнів вагітності (*достроково*).
- Народилися з іншим генетичним розладом.
- Були зачаті, коли їхнім батькам було більше 35–40 років.
- Під час перебування в утробі матері піддавалися впливу лікарського препарату проти судом під назвою вальпроєва кислота.

Які ознаки або симптоми?

Симптоми цього захворювання часто починаються у віці до 2 років. Ранні симптоми включають:

- Відсутність зорового контакту.
- Відсутність бажання, щоб його обіймали або погладжували.
- Не вказувати та не дивитися, коли на нього вказує інша особа.
- Відсутність зацікавлення іншими або відповіді іншим.
- Відсутність лепетання у віці до 1 року або невикористання одиничних слів до 16 місяців.
- Невикористання двослівних фраз до віку 2 років.

Пізніші симптоми включають:

- Повторення незвичайних рухів або типів поведінки, таких як розгойдування або удар головою.
- Повна зосередженість на предметі або надмірне шиккування іграшок чи інших предметів.
- Не грає в ігри з удаванням.
- Повторювання слів або фраз знову і знову (*ехолалія*).
- Висока чутливість до шуму, гучних голосів, дотику, світла або раптових рухів.
- Невикористання слів або неправильне використання слів.
- Відсутність дружніх стосунків або відсутність інтересу до дружби.

Як це діагностується?

Це захворювання діагностується шляхом комплексної оцінки. Вашій дитині може знадобитися відвідати групу медичних працівників, яка може включати:

- Педіатра, який спеціалізується на розвитку дітей.
- Дитячого психолога або психіатра.
- Невропатолога.
- Логопеда.
- Ерготерапевта.

Лікарі Вашої дитини оцінять її поведінку та розвиток. Медичний персонал визначить, чи є у Вашої дитини РАС 1, 2 або 3 рівня, виходячи з обсягу підтримки, якої потребує Ваша дитина. Кожен рівень має конкретні критерії діагностики.

Рівень 1

РАС рівня 1 є найлегшою формою захворювання. Під час лікування ця форма може бути непомітною. Якщо у Вашої дитини є ця форма, вона може:

- Говорити неповними реченнями.
- Мати неповторювану поведінку.
- Мати проблеми з початком взаємодії або дружби з іншими.
- Проблеми з переключенням між двома або більше видами діяльності.

Рівень 2

РАС рівня 2 — це помірна форма захворювання. Якщо у Вашої дитини є ця форма, вона може:

- Говорити простими реченнями.
- Повторювати певні типи поведінки, які час від часу заважають повсякденній діяльності.
- Взаємодіяти з іншими лише щодо конкретних спільних інтересів.
- Мати проблеми зі змінами.
- Мати незвичайні невербальні навички спілкування.

Рівень 3

РАС рівня 3 є найтяжчою формою захворювання. Ця форма перешкоджає повсякденному життю. Якщо у Вашої дитини є ця форма, вона може:

- Рідко говорити або використовувати дуже мало зрозумілих слів.
- Часто повторювати певні дії, які перешкоджають повсякденній діяльності.
- Почуватися незручно під час взаємодії з іншими і не дуже часто це робити.
- Мати великі труднощі зі змінами.

Як це лікується?

Вилікувати це захворювання неможливо, але лікування може послабити симптоми. Найкраще розпочати лікування до віку 3 років. Група медичних працівників спроектує програму лікування для задоволення потреб Вашої дитини. Лікування зазвичай включає поєднання видів терапії, які спрямовані на:

- Соціальні навички.
- Мову та спілкування.
- Поведінку.
- Навички для повсякденного життя.
- Рух і координацію.
- Імітацію.
- Гру.

Іноді для лікування депресії, тривоги, судом або певних поведінкових проблем призначають лікарські препарати. Навчання та підтримка для Вас та інших членів сім'ї також можуть бути частиною програми лікування Вашої дитини. Ви та Ваша дитина можете отримати користь від когнітивно-поведінкової терапії, яка допоможе подолати тривогу або депресію.

Дотримуйтеся цих інструкцій вдома:

Діяльність

- Запитайте лікарів Вашої дитини, які види діяльності є безпечними для Вашої дитини.
- Дізнайтеся, які види терапії допомагають Вашій дитині, та попрацюйте в їх застосуванні вдома.

Загальні інструкції

- Дізнайтеся якомога більше про РАС.
- Уважно співпрацюйте з медичними працівниками та лікарями Вашої дитини, а також будьте активним членом групи лікування Вашої дитини.
- Регулярно зустрічайтеся із вчителями та шкільними консультантами Вашої дитини. Переконайтеся, що вони застосовують такий самий підхід до Вашої дитини. Запитайте їх, чи помітили вони будь-які проблеми, та запитайте, який прогрес Ваша дитина має в школі.
- Давайте безрецептурні та рецептурні препарати тільки відповідно до вказівок лікаря Вашої дитини.
- Приходьте на всі візити подальшого спостереження відповідно до вказівок лікаря Вашої дитини. Це важливо.

Зверніться до лікаря, якщо:

- у Вашої дитини виникли нові симптоми.
- Вам потрібна додаткова підтримка вдома, щоб доглядати за Вашою дитиною.
- Ваша дитина стає пригніченою. Ознаки депресії включають:
  - Незвичайний смуток.
  - Зниження апетиту.
  - Втрату ваги.
  - Відсутність інтересу до речей, які йому або їй зазвичай подобаються.
  - Проблеми зі сном.
- Ваша дитина стає стривоженою. Ознаки тривоги включають:
  - Сильне занепокоєння.
  - Неспокій.
  - Дратівливість.
  - Тремтіння.
  - Проблеми зі сном.

Негайно зверніться по допомогу, якщо:

- У Вашої дитини почалися судоми. Ви можете помітити:
  - Посмикування та подригування.
  - Раптові падіння без причини.
  - Відсутність відповіді.
  - Ошелешену поведінку на короткі періоди.
  - Витріщення.
  - Швидке моргання.
  - Незвичайна сонливість.
  - Дратівливість під час пробудження.
- Ваша дитина поводиться таким чином, що може завдати шкоди їй або іншим.
- Симптоми Вашої дитини погіршуються або не відповідають на лікування.

Якщо у Вас коли-небудь виникне відчуття, що Ваша дитина може завдати шкоди собі або іншим людям, або ділитися думками про самогубство, негайно зверніться по медичну допомогу. Ви можете звернутися до найближчого відділення невідкладної допомоги або зателефонувати:

- До місцевої служби невідкладної допомоги.
- На гарячу лінію щодо кризових ситуацій, пов'язаних із самогубством.

Підсумок

- Розлад аутистичного спектру (РАС) — це група розладів розвитку, які впливають на спілкування, соціальну взаємодію та поведінку.
- Вилікувати це захворювання неможливо, але лікування може послабити симптоми. Найкраще розпочати лікування до віку 3 років.
- Для лікування депресії, тривоги, судом або певних поведінкових проблем можуть призначати лікарські препарати. Навчання та підтримка для Вас та інших членів сім'ї також можуть бути частиною програми лікування Вашої дитини.
- негайно зверніться по медичну допомогу, якщо симптоми Вашої дитини погіршуються або не реагують на лікування.

First Completed: — | Last Completed: September 14, 2022 | Last Completed with Full Clinical Review: —
Elsevier Interactive Patient Education ©2022 Elsevier Inc.